

RAPORT
de monitorizare a procesului de implementare a
Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției
nr. 90-XVI din 25 aprilie 2008
Cuprins:

CUPRINS:

1.	Aspecte introductive	3
2.	Funcționalitatea Legii nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției.....	5
3.	Gradul de îndeplinire a obiectivelor și scopului Legii nr.90/2008	7
4.	Modificări operate în actul normativ	21
5.	Gradul de punere în aplicare a cadrului juridic secundar	26
6.	Consecvența și coerența actului normativ	28
7.	Neutralitatea actului normativ	29
8.	Stabilitatea și predictibilitatea actului normativ	30
9.	Eficiența actului normativ	31
10.	Procedura de consultanță	32
11.	Concluzii	38
12.	Recomandări	39

Aspecte introductive

Nr. d./o.	Sarcina	Argumentarea
1.	Titlul actului, data adoptării și publicării.	Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției nr.90-XVI din 25 aprilie 2008 (în continuare Legea), a fost publicată în Monitorul Oficial nr.103-105/391 din 13.06.2008 și are drept scop stabilirea acțiunilor de prevenire și de combatere a corupției, asigurarea apărării drepturilor și libertăților persoanei, intereselor publice, securității naționale și înlăturării consecințelor actelor de corupție.
2.	Temeiul elaborării actului	<p>Elaborarea și adoptarea legii a fost determinată de procesul de raliere a Republicii Moldova la standardele internaționale și europene anticorupție și parcursul european al Republicii Moldova. Prevederile acesteia transpun în practică principiile, exigențele, normele și spiritul documentelor internaționale anticorupție, printre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003 (ratificată prin Legea nr.158/2007); - Convenția penală cu privire la corupție, adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999 (ratificată prin Legea nr.428/2003); - Convenția civilă privind corupție, adoptată la Strasbourg la 4 noiembrie 1999 (ratificată prin Legea nr.542/2003).
3.	Scopul actului	După cum stabilește chiar Legiuitorul, scopul Legii constă în consacrarea unor acțiuni de prevenire și de combatere a corupției, asigurând apărarea drepturilor și libertăților persoanei, intereselor publice, securității naționale și înlăturarea consecințelor actelor de corupție.
4.	Structura actului	<p>Legea este structurată pe șapte capitole și 26 articole, după cum urmează:</p> <p>Capitolul I – Dispoziții generale:</p> <p>Articolul 1. Domeniul de aplicare și scopul legii;</p> <p>Articolul 2. Noțiuni principale;</p> <p>Articolul 3. Cadrul juridic;</p> <p>Articolul 4. Subiecții actelor de corupție sau ai faptelor de comportament corupțional.</p> <p>Capitolul II – Măsurile de prevenire a corupției:</p> <p>Articolul 5. Garanțiile prevenirii corupției;</p> <p>Articolul 6. Organizarea activității autorităților publice și a funcționarilor publici;</p> <p>Articolul 7. Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale</p>

		<p>Guvernului, evaluarea riscurilor instituționale de corupție;</p> <p>Articolul 8. Sistemul de achiziții publice, modul de formare și de administrare a finanțelor publice;</p> <p>Articolul 9. Participarea societății civile la prevenirea și combaterea corupției, accesul la informație în procesul decizional;</p> <p>Articolul 10. Cooperarea între sectorul privat și autoritățile publice;</p> <p>Articolul 11. Prevenirea legalizării veniturilor obținute ilicit;</p> <p>Articolul 12. Procesul politic și procesul electoral.</p> <p>Capitolul III – Organele cu atribuții de prevenire și combatere a corupției:</p> <p>Articolul 13. Autoritatea abilitată cu executarea prezentei legi;</p> <p>Articolul 14. Alte organe și persoane abilitate cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției.</p> <p>Capitolul IV – Răspunderea pentru actele de corupție:</p> <p>Articolul 15. Faptele de comportament corupțional;</p> <p>Articolul 16. Răspunderea pentru actele de corupție;</p> <p>Articolul 17. Alte forme de răspundere;</p> <p>Articolul 18. Liberarea de răspundere;</p> <p>Articolul 19. Garanțiile pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu;</p> <p>Articolul 20. Protecția de stat juridică și socială.</p> <p>Capitolul V – Lichidarea consecințelor actelor de corupție:</p> <p>Articolul 21. Măsurile de combatere a corupției;</p> <p>Articolul 22. Limitarea acțiunii informațiilor protejate de stat;</p> <p>Articolul 23. Înlăturarea consecințelor actelor de corupție;</p> <p>Articolul 23¹. Responsabilitatea și repararea prejudiciului.</p> <p>Capitolul VI – Cooperarea internațională:</p> <p>Articolul 24. Cooperarea și asistența internațională.</p> <p>Capitolul VII – Dispoziții finale:</p> <p>Articolul 25. Abrogări;</p> <p>Articolul 26. Îndatoririle Guvernului.</p>
5.	Altele	

2. Funcționalitatea Legii nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției

Nr. d./o.	Sarcina	Argumentarea
	<p>Pentru relevarea și analiza funcționalității Legii nr.90/2008 instituțiilor și autorităților publice le-au fost remise chestionare tipizate întocmite conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.1181 din 22.12.2010 privind monitorizarea procesului de implementare a legislației, prin care acestea semnaleză asupra aspectelor și situațiilor concrete ce țin de aplicabilitatea și eventualele disfuncționalități ale legii în domeniile de administrare. De asemenea, conform art.14 alin.(2) din legea prenotată, acestea au prezentat Centrului informații privind activitățile anticorupție, desfășurate în semestrul I al anului în curs.</p> <p>În mod paralel, pentru facilitarea procesului de consultare și captare a opiniei societății civile referitor la modul de aplicare și funcționabilitate a Legii nr.90/2008, aceleași chestionare au fost plasate pe site-ul www.cna.md și pe www.particip.gov.md. Spre regret, din partea organizațiilor</p>	<p>Revenind la informația primită de la instituții și autoritățile publice, ținem să menționăm că la întrebarea privind gradul de aplicare practică a prevederilor Legii nr.90/2008, majoritatea absolută a entităților publice (anume 21) au indicat că prevederile acesteia sunt „<i>aplicabile</i>”, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Comisia Națională de Integritate și Serviciul de Informații și Securitate (4) le-au apreciat ca „<i>parțial aplicabile</i>”.</p> <p>Cu toate acestea, gradul de aplicabilitate a fost estimat foarte variat: de la 20% până la 100%. La modul concret, acestea sunt următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20% - Serviciul de Informație și Securitate, - 30% - Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, - 50% - Ministerul Economiei, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, - 60% - MAI, Biroul Național de Statistică, - 70% - Curtea de Conturi, Serviciul Vamal, MAEIE, Ministerul Justiției, - 75% - Ministerul Sănătății, - 80% - Comisia Națională de Integritate, Ministerul Finanțelor, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, - 90% - Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Consiliul Superior al Magistraturii, - 100% - Ministerul Apărării, Agenția „Moldsilva”, Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Culturii. <p>Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Agenția Turismului s-au ferit să de-a o apreciere procentuală a funcționalității Legii nr.90/2008.</p> <p>Presupunem că varietatea răspunsurilor este determinată de gradul critic al autoevaluării prin prisma activităților proprii de implementare a prevederilor Legii nr.90/2008, desfășurată de fiecare autoritate publică în parte.</p>

non-guvernamentale și altor reprezentanți ai societății civile careva informații nu au parvenit.
--

Efectele juridice ale actului

Nr. d./o.	Capitolul / articolul	Argumentarea
1.	Printre dificultățile întâlnite de autoritățile publice în procesul de implementare și aplicare în practică a prevederilor Legii nr.90/2008 enumerăm următoarele: - art.8 – <i>sistemul de achiziții publice, modul de formare și de administrare a finanțelor publice;</i>	Prevederile nu sunt aplicate datorită factorului uman și din cauza insuficienței/nefuncționalității mecanismelor anticorupție la nivelul organelor de urmărire penală.
2.	- art.11 lit.a) – <i>declararea veniturilor și a proprietății de către toate persoanele fizice și juridic;</i>	Prevedere neaplicabilă datorită existenței fenomenului „muncii la negru”, datorită faptului că nu s-au implementat până la capăt mecanismele de declarare a veniturilor și proprietăților, regulilor de control al veniturilor, proprietății și al operațiunilor financiare efectuate de persoane fizice și juridice, prin sistemul bancar sau în afara lui, în scopul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, nefiind instituite mecanisme viabile de monitorizare și evidență a veniturilor.
3.	- art.13 și art.14;	<i>Art.13 Autoritatea responsabilă cu implementarea legii</i> - care numește doar Centrul Național Anticorupție responsabil de executarea legii și art.14 - <i>organe și persoane abilitate cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției</i> – care nu vizează Comisia Națională de Integritate – instituție importantă în prevenirea corupției, descoperirea averilor nejustificate, conflictelor de interese și incompatibilităților agenților publici
4.	- art.24 – <i>cooperarea și asistența internațională;</i>	Prevedere inaplicabilă datorită lipsei de mecanisme legale privind schimbul de date referitor la averile aflate peste hotarele Republicii Moldova;
5.	- prevederile art.6 al Legii nr.90/2008 privind protecția integrității profesionale;	<i>Declararea neconstituționalității Legii nr.325/2013 privind testarea integrității profesionale</i> lasă o amprentă deosebit de negativă asupra întregului proces de aplicare a

		prevederilor Legii nr.90/2008. La modul concret, acest aspect generează inaplicabilitatea Legii nr.90/2008 pe dimensiunea protecției integrității profesionale.
6.	- prevederile art.8 și art.10 din Legea nr.90/2008 privind controlul și auditul intern;	<i>Insuficiența și inaplicabilitatea prevederilor Legii nr.90/2008 în ce privește auditul și controlul intern.</i>

3. Gradul de îndeplinire a obiectivelor și scopului Legii nr.90/2008

Nr. d./o.	Sarcina	Argumentarea
1.	Prevenirea corupției	<p><u>Avizarea și efectuarea expertizei anticorupție asupra proiectelor de acte legislative și normative.</u></p> <p>Pentru anul 2014 au fost examinate 909 de proiecte de acte normative, dintre care: au fost supuse avizării cu prezentarea recomandărilor de rigoare – 307 proiecte. Acestei proceduri sunt supuse doar proiectele care cad sub incidența art.38 alin.(1) și a art.40 din Legea nr.317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale. Din numărul total de 909 proiecte examinate, 602 de proiecte (în anul 2013 –537) au fost supuse expertizei anticorupție, dintre care 316 au fost proiecte de legi, 263 proiecte de hotărâri ale Guvernului și 23 proiecte de acte departamentale. Cu titlu de inițiativă legislativă a deputaților în Parlament au fost înaintate - 153 (în anul 2013 – 186) de proiecte, Adunarea Populară a Găgăuziei a prezentat spre expertizare – 5, iar restul 449 (în anul 2013 – 351) de proiecte au fost înaintate de către Guvern.</p> <p>Din numărul proiectelor supuse expertizei anticorupției 251 (în anul 2013 – 216) de proiecte au fost proiecte integrale, 347 proiecte – de modificare și completare (în anul 2013 – 321) și 4 proiecte de abrogare (în anul 2013 – 0). În procesul de efectuare a expertizei anticorupție s-a stabilit că 32,23% (în anul 2013 –39,11%) de proiecte au fost lipsite de justificare suficientă pentru promovarea acestorași 9,47% (în anul 2013 – 16,95%) nu corespund normelor de transparență în procesul de luare a deciziilor. Din numărul total de proiecte supuse expertizei anticorupție, atât în anul 2014, cât și în anul 2013 jumătate din proiectele implementarea cărora a implicat costuri financiare, nu au oferit o justificare financiară cu efecte juridice, care ar preciza sursa de finanțare. Este important de menționat faptul că anume această abatere reprezintă una din cauzele pentru aplicarea pasivă a legislației.</p> <p>Din totalul proiectelor examinate, 72,21% (în anul 2013 – 92,16%) au fost identificate ca promovând interesele private/de grup, contrar interesului public, precum și conținând potențialul de a</p>

	<p>afecta drepturi și interese. Efectuând evaluarea în fond a proiectelor supuse expertizei au fost identificați 1305 (în anul 2013 – 1343) factori de coruptibilitate, dintre care: discreții excesive ale autorităților publice – 34,62% (în anul 2013 – 40%); conflicte normelor de drept – 18,50% (în anul 2013 – 14%); formulări lingvistice ambigui – 18,17% (în anul 2013 – 21,48%); cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor – 5,71% (în anul 2013 – 3,76%); lipsa sau insuficiența mecanismelor de control – 8% (în anul 2013 – 8%); responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare – 5% (în anul 2013 – 6%); norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb – 4% (în anul 2013 – 2%); accesul limitat la informație, lipsa transparenței – 5% (în anul 2013 – 4%); alți factori de coruptibilitate – 1% (în anul 2013 – 0,76%).</p> <p>O problemă majoră atestată de către experții CNA, este termenul exagerat de scurt oferit pentru efectuarea expertizei anticorupție. La circa 110 proiecte autorii solicitau efectuarea expertizei anticorupție într-o zi sau de la 2 la 5 zile, deși cadrul legal stabilește în acest sens un termen de 10 zile lucrătoare, iar în cazul proiectelor complexe -1 lună.</p> <p>În perioada ianuarie – iunie 2015 au fost examinate 533 de proiecte de acte normative, dintre care 151 proiecte au fost supuse avizării și întocmite recomandările necesare. Din numărul total de proiecte examinate, 382 de proiecte au fost supuse expertizei anticorupție, dintre care 206 au fost proiecte de legi și 158 proiecte de hotărâri ale Guvernului și 18 proiecte de acte departamentale.</p> <p><u>Elaborarea proiectelor de acte legislative și normative</u></p> <p>Centrul Național Anticorupție - a elaborat mai multe proiecte de acte legislative și normative, printre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proiectul hotărârii Guvernului cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.906/2008 cu privire la aprobarea Metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție în autoritățile și instituțiile publice; - proiectul hotărârii de Guvern pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate; - proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de hotărâre a Parlamentului cu privire la Regulamentul privind sistemul liniilor telefonice anticorupție; - proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, Legea nr.1104/2002 cu privire la Centru Național Anticorupție, Legea nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Codul Contravențional nr.218/2008, Legea securității statului nr.618/1995, Legea nr.619/1995 privind
--	--

	<p>organele securității statului).</p> <ul style="list-style-type: none"> - proiectul legii de modificare a Legii nr.1104/2002; - proiectul hotărârii Guvernului cu privire la unele măsuri de realizare a Legii nr.269/2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf); - proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului; Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei; Legea nr.192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare; Legea nr.753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate; Codul penal nr.985/2002, Legea nr.1104/2002, Codul muncii nr.154/2003 ș.a.); - proiectul hotărârii Guvernului cu privire la implementarea Legii nr.325/2013 privind testarea integrității profesionale; - proiectul hotărârii Guvernului privind constituirea Consiliului de coordonare a activității de prevenire și combatere a corupției, aprobarea Regulamentului de activitate și a componenței nominale a acestuia; - proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003, Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 și Legea privind activitatea specială de investigații nr.59/2012); - Proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, Codul penal nr.985/2002); - proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.90/2008, Codul penal nr.985/2002, Codul de procedură penală nr.122/2003, Codul Contravențional nr.218/2008 ș.a.). <p>Dorim să atragem o atenție deosebită ultimului proiect de lege, care în redacția propusă ține cont de specificul activității de verificare a titularilor și candidaților la funcții publice. Astfel la moment, în cazul alegerilor locale sau parlamentare, nu există un organ care ar iniția verificare și ar examina avizul consultativ, fiind imposibilă verificarea persoanelor care aspiră sau dețin funcțiile de primar sau deputat.</p> <p>Comisia Națională de Integritate - urmare suportului oferit de Ambasada SUA în Moldova, ABA ROLI și Proiectul PNUD „Consolidarea capacităților instituționale ale Comisiei Naționale de</p>
--	---

	<p>Integritate”, grupul de lucru a elaborat un pachet de legi îndreptate spre eficientizarea activității CNI și fortificarea mecanismului de declarare a averilor, conflictelor de interese și incompatibilităților: <i>Proiectul de Lege cu privire la Centrul Național de Integritate; Proiectul de Lege cu privire la declararea averii, intereselor personale, conflictele de interese și cadourilor; Proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative</i>. Proiectele de legi au fost supuse dezbaterilor publice din 16.12.14 și 24.04.2015, avizate de autorități publice centrale și locale, revizuite de experții societății civile și expertizate de experți străini independenți și ai Consiliului Europei, Băncii Mondiale (StAR) și CRPE România. În cadrul ședinței Guvernului din 10.06.15, proiectele respective au fost excluse din ordinea de zi, pentru consultări suplimentare, iar ulterior în cadrul ședinței Guvernului din 16.06.15, proiectele respective nu au întrunit numărul necesar de voturi. Astfel, progresul realizării măsurii respective este condiționat nemijlocit de evenimentele menționate.</p> <p>Serviciul de Informații și Securitate – a demarat procesul de sesizare a autorităților de competență, în vederea înlăturării deficiențelor vizate, prin eventuale modificări operabile în legislația națională și măsuri decizional-executive. Propunerile înaintate au fost deferite Parlamentului și incluse de CNA în proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative.</p> <p>Ministerul Educației – a fost elaborat Proiectul Codului de etică a cadrului didactic în cadrul proiectului „Tineri pentru transparența în educație”, urmare a consultărilor publice, acesta urmează a fi aprobat de Colegiul Ministerului Educației.</p> <p>Procuratura Generală și Procuratura Anticorupție – prin Legea nr.326 din 23.12.2013, în vigoare din 25.02.2014, a fost modificat art.55 din Codul penal în sensul excluderii, în calitate de excepție, a aplicării liberării de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională pentru comiterea infracțiunii de trafic de influență. Din motiv că prin Legea în cauză parțial a fost atins rezultatul scontat, Procuratura anticorupție a elaborat un proiect de lege având drept obiectiv inaplicabilitatea art. 55 din Codul penal și pentru infracțiunile prevăzute în Codul penal la art.327 alin.(1) – abuzul de putere sau abuzul de serviciu, art.328 alin.(1) – excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, art.332 alin.(1) – falsul în acte publice, art.333 alin.(1) – luarea de mită, art.334 alin.(1) și (2) – darea de mită, art.335 alin.(1) – abuzul de serviciu. La data de 24.04.2015 proiectul a fost prezentat Guvernului.</p> <p><u>Interacțiune civilă, educație și sensibilizare anticorupție</u></p> <p>Centrul Național Anticorupție a asigurat continuitatea campaniei „EU – pentru educație prin integritate”, actualmente cu 9 instituții și organizații asociate: ASUSM, USM, USEM, facultatea de istorie de la UPS “Ion Creangă”, Asociația pentru Copii și Tineret “Făclia”, Colegiul de</p>
--	--

	<p>microelectronică și tehnică de calcul, ELSA, USARB și Colegiul de Transporturi. Au fost susținute o serie de instruirii cu tematica „Toleranță zero corupției în cadrul examenelor de BAC”, fiind antrenați atât elevii liceelor din mun. Chișinău, cât și părinții. Cu același subiect, instruirile au fost extinse în toate raioanele de nord ale țării. Direcția General Teritorială „Nord” a CNA, în parteneriat cu Primăriile municipiului Bălți și orașului Ungheni, a lansat <i>Caravana integrității cu genericul „Tinerii sfidează corupția”</i>. Evenimentul a inclus organizarea mai multor concursuri cu tematică anticorupție desfășurate în municipiu și în cele 14 raioane de nord ale țării. CNA a aderat la inițiativa „Caravana Anticorupție”, implementată în cadrul Proiectului „<i>Plătește zero pentru ce ți se cuvine</i>”, inițiată de Asociația PRO Democrația în parteneriat cu Direcția Generală Anticorupție a MAI din România și Fundația Hanns Seidel pentru România și Republica Moldova. Proiectul a derulat având drept scop informarea, conștientizarea și implicarea tinerilor în prevenirea faptelor de corupție.</p> <p><i>În mai 2015</i>, mai mulți tineri din Republica Moldova și România împreună cu mentorii lor, ofițeri CNA și DGA (Direcția Generală Anticorupție), au participat la un work-shop anticorupție în cadrul proiectului „<i>Plătește zero pentru ce ți se cuvine</i>”. Cei peste 30 de tineri au fost selectați în baza unui <i>concurs de afișe</i> desfășurat în mai multe orașe-pilot din ambele țări (Cahul și Chișinău, pentru Republica Moldova) și și-au dat întâlnire în județul Hunedoara, România, unde au făcut schimb de idei despre cum văd ei modul în care fenomenul corupției subminează democrația și buna guvernare a țării. Campania va continua în august 2015 cu activități ce se vor realiza în mun. Chișinău și Cahul.</p> <p>Din februarie 2015 două spoturi anticorupție ale CNA sunt difuzate în transportul public din Chișinău și municipiul Bălți. <i>Publicitatea este plasată în peste 100 de troleibuze din capitală, dotate cu monitoare, și în 23 de troleibuze din Bălți.</i> Potrivit unui acord încheiat între CNA și Casa Audio, mesajele sunt difuzate zilnic, la fiecare 9 minute, fiind planificate circa 11 000 de vizualizări pe zi. <i>În aprilie 2015</i> în instituțiile de învățământ din Orhei s-a desfășurat un proiect pilot intitulat „Săptămâna Anticorupției” implementat de către CNA în parteneriat cu Direcția Învățământ Tineret și Sport și Centrul de Tineret din localitate. Obiectivul principal al proiectului a fost conjugarea eforturilor CNA de prevenire a corupției în învățământ, cu cele ale tinerilor și profesorilor, pentru o mai bună percepere și înțelegere a fenomenului. <i>În martie – mai 2015</i>, CNA în colaborare cu postul de radio Jurnal FM a organizat și desfășurat 8 emisiuni anticorupție, la care s-au discutat subiecte privind prevenirea corupției. <i>În luna iunie 2015</i> s-a desfășurat un proiect pilot intitulat „Corupția pe înțelesul copiilor”. Activitățile au fost realizate în taberele de vară pentru copii din s. Ciocîlteni, r. Orhei, s. Sarata Nouă, r. Leova, Edineț „Poienița veselă”, la care au participat circa 296 copii.</p> <p><i>În luna februarie</i> în cadrul Centrului a fost organizată instruirea operatorilor liniilor telefonice anticorupție cu tematica: „Cadru normativ ce vizează funcționarea sistemului liniilor telefonice</p>
--	---

	<p>anticorupție, clasificarea sistemului, reguli generale de funcționare și responsabilități”.</p> <p>În anul 2014 au fost desfășurate 542 instruirii anticorupție, sau de 3,2 ori mai multe comparativ cu tot anul 2013 (168 instruirii). Audiența a fost estimată la circa 28000 persoane, inclusiv agenți publici –26500, studenți/elevi – 1500. Comparativ cu anul 2013, numărul persoanelor instruite s-a majorat de 4,6 ori (anul 2013 - 6000 persoane).</p> <p>În perioada 1 ianuarie – 30 iunie 2015, în vederea sensibilizării cetățenilor în ce privește educația anticorupție au fost desfășurate 291 activități anticorupție, la care au participat 17489 persoane, inclusiv 100 instruirii dedicate exclusiv agenților publici (audiența – 7730 agenți publici).</p> <p>Activitățile de instruire ale CNA, s-au concentrat pe tematici precum „Considerațiuni conceptuale privind integritatea. Avertizorii de integritate” și „Răspunderea juridică pentru faptele de corupție”, acestea fiind desfășurate în cadrul Academiei de Administrare Publică pentru funcționari publici de diferit nivel, inclusiv debutanți.</p> <p>În cooperare cu Asociația Studenților Facultăților de Drept din Republica Moldova (ELSA), CNA a lansat la finele anului 2014 un proiect național inedit „CNA Studentesc”, având la bază Acordul de colaborare dintre părți în domeniul prevenirii și combaterii protecționismului și corupției în mediul universitar și civic. Asociația întrunește 15 membri și a elaborat un Plan de acțiuni conform căruia aceștia urmează să desfășoare instruirii sub formă de seminare, training-uri, workshop-uri, prin care să informeze studenții și profesorii despre standardele de integritate care ar trebui să existe în mediul universitar. În perioada 29 iunie - 03 iulie 2015, în or. Vadul lui Vodă, baza de odihnă „Odiseu” .” a fost organizată și desfășurată școala de Vară „<i>Tinerii împotriva corupției. Formatori anticorupție.</i>” la care au participat, în calitate de instructori - formatorii CNA, întru executarea acțiunilor 10; 11; 12 a Componentei educaționale și de comunicare publică din Cadrul logic al implementării Strategiei Naționale Anticorupție pe anii 2011-2015.</p> <p>Alte activități desfășurate cu scopul informării tinerei generații despre fenomenul corupției, au fost training-urile „Tinerii împotriva corupției”, (în parteneriat cu Ministerul Educației, Guvernul Tinerilor din Republica Moldova, Asociația Obștească „Făclia” or. Ungheni, Centrul de Resurse pentru Tineret „Dacia” or. Soroca, Centrul de Resurse pentru Adolescenți și Tineret or. Bălți, Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” al USM „Alecu Russo”, or. Dondușeni ș.a).</p> <p>Începând cu octombrie 2014 și până în martie 2015, în transportul public din municipiile Chișinău și Bălți (peste 120 de troleibuze și autobuse, dotate cu monitoare), au fost derulate spoturi de sensibilizare anticorupție. La finalul fiecărui spot, oamenii sunt îndemnați să sune la linia națională anticorupție – 0 800 55555. Publicitatea a fost lansată potrivit unui acord încheiat între CNA și Casa Audio, iar mesajele anticorupție, formulate în română și rusă, difuzate zilnic, la fiecare 15 minute, fiind</p>
--	--

	<p>planificate pentru circa 6000 de vizualizări pe zi.</p> <p>Angajații CNA au participat la seminarul „Promovarea măsurilor restaurative în cazurile de corupție”, pentru perioada 11.06.2015 - 12.06.2015 cu participarea a 6 ofițeri de urmărire penală. În perioada 29.06.2015-02.07.2015, „ABAROLI” în colaborare cu INJ a organizat un curs de instruire cu tematica „Tehnici avansate de investigarea cazurilor de corupție” la care au fost delegați pentru participare 8 colaboratori din cadrul CNA (7 ofițeri de urmărire penală și 1 ofițer de investigații).</p> <p>De asemenea, la data de 10.06.2015, cu angajații Direcției de justiție a Găgăuziei din cadrul Ministerului Justiției și funcționarii din cadrul autorităților publice ale UTA Găgăuzia, angajații CNA au desfășurat cel de-al doilea seminar instructiv cu genericul „Elaborarea actelor legislative și normative de către autoritățile publice ale UTA Găgăuzia prin prisma normelor metodologice de efectuare a expertizei anticorupție”. Anterior, la 15 decembrie 2014 în cadrul Direcției de justiție a UTA Găgăuzia, secretariatul Adunării Populare a UTA Găgăuzia, aparatul bașcanului a fost realizată o instruire prin prezentarea teoretică a metodologiei de realizare a expertizei anticorupție și analiza practică a factorilor de coruptibilitate a proiectelor (cu prezentarea spețelor din practica CNA).</p> <p>Institutul Național de Justiție – pe parcursul perioadei de raportare au fost organizate 3 seminare la care au fost instruite 87 persoane, inclusiv: 39 judecători, 41 procurori, 6 OUP, 1 persoană din alte categorii. Acestea au inclus tematicile: „Unele aspecte privind prevenirea și combaterea comportamentului corupțional în sectorul justiției. Etica profesională.”; „Unificarea practicii judiciare pe cauzele de corupție la aplicarea și stabilirea pedepselor”, „Bunele practici din regiune în investigarea îmbogățirii ilicite și aplicarea confiscării extinse ”.</p> <p>Ministerul Afacerilor Interne – în cadrul Academiei “Ștefan cel Mare” au fost planificate 18 ore de curs pentru tematica „Organizarea și efectuarea urmăririi penale în cazul cercetării infracțiunilor privind actele de corupție”, iar în cadrul facultății Științe Polițienești, se predă cursul „Calificarea și prevenirea infracțiunilor de corupție” și „Infracțiuni de corupție în sectorul privat”. A fost organizat și desfășurat un curs de perfecționare/specializare a angajaților din cadrul subdiviziunilor specializate ale Inspectoratului General al Poliției, Serviciului Protecție Internă și Anticorupție și departamentului Poliției de Frontieră a MAI cu tematica: „Prevenirea și combaterea corupției”, în perioada 08.06 - 10.06.2015 pentru 19 angajați.</p> <p>CNI - La indicația conducerii Comisiei a fost perfectat graficul de instruire în teritoriu la nivelul autorităților publice centrale și locale. În perioada trimestrului I 2015, angajații CNI au organizat 27 de instruire la tema „Modul de completare a declarațiilor” cu participarea a 1070 subiecți ai declarării și responsabili de colectarea declarațiilor. Eficiența instruirilor a fost consemnată prin mai multe efecte</p>
--	--

pozitive: a sporit calitatea de completare a formularelor, a crescut numărul apelurilor telefonice privind modul de completare, a crescut numărul sesizărilor despre situații de conflict de interese și incompatibilități; a crescut numărul cererilor de explicare/prevenire a situațiilor de conflict de interese.

Evaluarea riscurilor de corupție

Experții Centrului au participat în calitate de membri ai grupurilor de lucru în cadrul a 9 entități publice: CNA, MAEIE, Serviciul Vamal, Poliția de Frontieră, Agenția pentru protecția drepturilor consumatorilor, Ministerul Apărării și în cadrul a trei instituții medico-sanitare. Procesele de evaluare a riscurilor de corupție au fost finalizate la Centrul Național Anticorupție, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Serviciul Vamal (domeniul auditului post-vămuire), trei instituții medico-sanitare publice: AMT Centru, Spitalul clinic municipal nr. 1 și Institutul Mamei și Copilului, cu elaborarea și punerea în aplicare a planurilor de integritate. Aceste documente de politici au fost plasate pe paginile web ale fiecărei instituții în parte.

În perioada lunilor martie-iunie 2015 a fost efectuată evaluarea riscurilor de corupție în cadrul CNA, iar la 18.07.2014 prin dispoziția 12D a fost aprobat și plasat pe site-ul instituției noul Plan de integritate al CNA pentru perioada iulie 2014 – 2015.

La Ministerul Apărării a fost elaborat proiectul planului de integritate și remis spre coordonare subdiviziunilor implicate. Urmare constatării unor deficiențe în sectorul sănătății, în adresa Ministerului Sănătății a fost remisă o solicitare în vederea inițierii activităților de revizuire a Codului cadru de etică al lucrătorului medical și farmaceutic, cu elaborarea unui mecanism eficient de examinare a încălcărilor normelor etice și de sancționare. De asemenea, concluzii privind problemele identificate în sectorul sănătății au fost prezentate de către colaboratorii CNA în cadrul unei ședințe a Consiliului pentru prevenirea corupției și diminuarea plăților neformale în sistemul de ocrotire a sănătății, organizate de către Ministerul Sănătății, precum și în cadrul unei întruniri cu reprezentanții ONG-urilor de profil.

Alte două entități publice: Departamentului Poliției de Frontieră (Aeroportul Internațional Chișinău, pct. de trecere Otaci ai DR Nord și punctele de trecere Leușeni, Ungheni, Sculeni ai DR Vest) și Agenția pentru protecția drepturilor consumatorilor sunt la etapa acumulării și analizei informațiilor relevante acestui proces. La Departamentul Instituțiilor Penitenciare activitatea a fost inițiată dar ulterior sistată, deoarece instituția este în proces de reorganizare, iar o serie de cate normative relevante domeniului sunt în proces de elaborare. Subiectul a fost expus discuțiilor la ședința Grupului de monitorizare a implementării SNA din 23 decembrie curent, fiind primită decizia de a amâna termenul de realizare a acestei activități pentru semestru II/2015.

	<p>Reieșind din numărul limitat de colaboratori ai CNA implicați în evaluarea riscurilor de corupție (4), numărul instituțiilor în care Centru asigură concomitent desfășurarea acestei activități este insuficient. Totodată, urmare punerii în aplicare a Legii privind testarea integrității profesionale, a crescut considerabil numărul denunțurilor în adresa CNA, ce denotă persistența riscurilor de corupție în cadrul entităților publice.</p> <p>În acest context, CNA a remis circulare în adresa autorităților publice cu recomandarea ca în procesul de realizare pe intern a activităților de management al riscurilor, implementat în contextul Legii cu privire la controlul financiar public intern, un accent aparte să fie pus pe managementul riscurilor de corupție. În calitate de suport metodologic, a fost prezentat un model de Registru al riscurilor de corupție, care, fiind adaptat de fiecare instituție în parte, necesită a fi integrat în Registrul instituțional al riscurilor, aferent unui obiectiv aparte „Consolidarea integrității instituționale”.</p> <p>În ceea ce privește elaborarea și implementarea proiectelor de asistență externă, în cadrul programului Comprehensiv de Consolidare Instituțională (CIB), a fost pregătit proiectul Notei conceptuale pentru proiectul Twinning - Consolidarea capacităților operaționale ale Centrului Național Anticorupție în combaterea corupției, care va fi lansat în 2015. A fost elaborat și transmis către PNUD Moldova conceptul de proiect privind Consolidarea capacitățile de prevenire și analiză a corupției. Au fost elaborate și expediate propuneri de proiect în scopul examinării posibilității finanțării de către Fundația germană Hanns Seidel din contul bugetului acesteia pentru 2015-2018.</p> <p><u>Extinderea cooperării cu instituțiile internaționale de profil în acțiunile de prevenire și combatere a corupției</u></p> <p>Experții CNA. și-au adus aportul la implementarea unui vast set de documente de politici și proiecte internaționale, în vederea lărgirii și întăririi relațiilor de cooperare cu organismele internaționale și europene, cu instituțiile specializate similare din alte state, printre care se numără: Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova-NATO, Programul de Asistență Republica Moldova - Consiliul Europei pentru perioada 2013-2015, Parteneriatul Estic pentru buna guvernare și lupta împotriva corupției, Strategia UE pentru Regiunea Dunării, Proiectul „Strategii locale anticorupție”, Programul interstatal al măsurilor comune privind lupta împotriva criminalității a statelor-membre CSI etc.</p> <p>Reprezentanții CNA au participat la o serie de evenimente, desfășurate peste hotarele Republicii Moldova, printre cele mai relevante fiind:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în perioada 08-11.04.2014 a fost efectuată o vizita de studiu la instituțiile anticorupție și ONG-urile din România. Scopul vizitei de studiu a fost preluarea bunelor practici regionale pentru
--	--

		<p>redactarea și oferirea unor recomandări și soluții viabile pentru Republica Moldova în contextul implementării Convenției civile împotriva corupției, luând în calcul experiența României, a evoluțiilor legislative și instituționale ale acestei țări în domeniul anticorupție.</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la Seminarul regional „Prevenirea corupției – tendințe și practici de succes în Europa de Est și Asia Centrală”, desfășurat în perioada 26-27 iunie 2014 în or. Tirana, Albania, precum și la atelierul de lucru privind „Evaluarea Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a legislației și a Metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție”, desfășurat în perioada 8-11 septembrie 2014 în or. Becici, Muntenegru. - participarea la data de 13-14 noiembrie 2014 la Conferința regională privind buna guvernare și provocările politice anticorupție desfășurată în or.Tirana, Albania. Evenimentul a avut ca scop încurajarea societății civile la un dialog cu organele de stat în identificarea măsurilor eficiente de prevenire a corupției. În cadrul acesteia a fost prezentată practica CNA în efectuarea expertizei anticorupție. - participarea la data de 18-19 mai 2015 la atelierul de lucru privind evaluarea Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a Metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție, desfășurat în or.Zagreb, Croația. În cadrul lucrărilor a fost prezentată practica CNA al Republicii Moldova în efectuarea expertizei anticorupție și în evaluarea riscurilor.
2.	Combaterea corupției	<p>În anul 2013 au fost depistate și cercetate un număr de 569 de infracțiuni. În anul 2014, ofițerii CNA au depistat și cercetat 668 de infracțiuni, cu 17,40% mai multe în raport cu anul 2013.</p> <p>Din totalul infracțiunilor depistate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - acte de corupție și conexe corupției au constituit 498 de infracțiuni, comparativ cu anul 2013 numărul acestora fiind de asemenea în creștere cu 21,17%. - infracțiuni de spălare de bani – 45, reprezentând o creștere cu 12,50% față de anul 2013. - alte tipuri de crime depistate –125, inclusiv 47 de infracțiuni de falsificare a documentelor oficiale, 20 crime de dobândire prin înșelăciune sau abuz de încredere a bunurilor, 58 de crime de alt gen (neexecutarea hotărârii judecătorești; favorizarea infracțiunii; furtul bunurilor; infracțiuni de ordin economic etc.). <p><u>Urmărirea penală a infracțiunilor de corupție și conexe</u></p> <p>Urmărirea penală pe 523 din infracțiunile depistate de CNA. s-a pornit și efectuat de ofițerii de urmărire penală ai CNA, 139 – de către procurorii Procuraturii (Procuraturii Generale, Procuraturii Anticorupție, Procuraturii în Transport și organelor procuraturilor raionale), 5 – de ofițerii de urmărire penală ai Ministerului Afacerilor Interne, 1 – de ofițeri ai Serviciului Vamal.</p>

		<p>În rezultatul acțiunilor realizate de ofițerii de investigații ai C.N.A. s-a reușit contracararea întregului spectru de crime de corupție și conexe corupției săvârșite de funcționari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - corupere pasivă, art. 324 C.P. – 139 de infracțiuni; - trafic de influență, art. 326 C.P. – 106; - exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, art.328 C.P. – 81; - abuz de putere sau abuzul de serviciu, art. 327 C.P. – 36; - corupere activă, art. 325 C.P. – 45; - fals în actele publice, art. 332 C.P. – 28; - neglijență de serviciu, art. 329 C.P. – 26; - abuz de serviciu, art. 335 C.P. - 20; - însușirea averii străine, cu folosirea situației de serviciu – 12; - luare de mită, art. 333 C.P. – 4; - îmbogățire ilicită, art. 330 C.P. - 1. <p><u>Activitatea specială de investigații</u></p> <p>Activitatea specială de investigații realizată de ofițerii CNA a acoperit toate instituțiile publice și sectoarele economice ale țării, cele mai multe infracțiuni de corupție fiind înregistrate în :</p> <ul style="list-style-type: none"> - organe de drept și ale justiției – 131 de crime de corupție depistate; - întreprinderi de stat – 89; - administrația publică locală (primării) – 82; - organizații comerciale - 62; - birouri de avocatură – 25; - medicină publică - 19; - instituții publice în domeniul transportului - 19; - instituții de învățământ – 16; - organe de control fiscal și revizie– 12; - oficii executori judecătorești – 10; - organele apărării naționale - 8; - instituții vamale– 5 etc. <p>Analiza datelor statistice relevă faptul că printre posturile/funcțiile deținute de funcționarii identificați și cercetați penal de CNA pentru săvârșirea crimelor de corupție și conexe corupție au fost :</p> <ul style="list-style-type: none"> - judecători în Judecătoria – 7 cauze penale; - judecător inspector din cadrul Consiliul Superior al Magistraturii - 1; - procuror în organele procuraturii – 1;
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> - miniștri, viceministri - 4; - directori și directori-adjuncți de agenții naționale (autorități) - 3; - șefi de instituții autonome din cadrul autorităților - 3; - șefi și sefi-adjuncți de departamente din cadrul autorităților - 14; - primari - 12; - ofițeri de urmărire penală - 10; - inspectori de poliție - 75; - avocați - 27; - executori judecătorești - 10; - directori și directori-adjuncți de organizații - 56; - medici - 10; - lectori, învățători - 10; - inspectori fiscali, revizori, auditori - 11 etc. <p>De asemenea, au fost relevate acte de corupție și conexe corupției săvârșite de 57 de persoane fizice. Tipurile de infracțiuni de corupție cel mai des săvârșite de persoanele fizice au fost traficul de influență asupra colaboratorilor de poliție, alte persoane cu funcții de răspundere, și coruperea activă. Activitatea CNA a fost orientată prioritar spre contracararea infracțiunilor deosebit de grave și grave, ca urmare au fost documentate: infracțiuni deosebit de grave și grave - 66,02%, mai puțin grave - 22,01%, ușoare - 11,98%.</p>
3.	Probleme și soluții	<p>Pe de o parte, având în vedere constatările asupra procesului de implementare a Legii nr.90/2008, sesizările și rapoartele instituțiilor și autorităților publice precum și percepția fenomenului corupției în societate, iar pe de altă parte, luând în considerare Hotărârea Curții Constituționale nr.7 din 16.04.2015 prin care au fost declarate neconstituționale art.2 lit.b) și d), art.9 alin.(5), art.10 alin.(2)-(3), art.11 alin.(1)-(2) și (4), art.12 alin.(3)-(6), o parte a art.14 alin.(3), art.16 alin.(2) ale Legii nr.325/2013 cu privire la testarea integrității profesionale, care a diminuat considerabil eficiența reglementărilor Legii nr.90/2008, CNA depune eforturi pentru elaborarea unui nou proiect de lege, care să vine să perfecționeze mecanismul de combatere a actelor de corupție și celor conexe și de asigurare a integrității în sectorul public.</p> <p>Proiectul Legii pentru asigurarea integrității în sectorul public reglementează dezvoltarea integrității în sectorul public în Republica Moldova prin mecanisme politice, instituționale și profesionale, fixând responsabilitățile entităților publice și a agențiilor anticorupție pentru cultivarea, consolidarea și controlul integrității publice în cadrul entităților publice, precum și prin sancționarea</p>

	<p>lipsei de integritate în sectorul public. Scopul legii constă în cultivarea integrității publice și a climatului de toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice din Republica Moldova prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) cultivarea încrederii societății că entitățile și agenții publici își îndeplinesc misiunea în conformitate cu interesul public; b) reglementarea măsurilor obligatorii de asigurare și consolidare a integrității instituționale și profesionale; c) încurajarea denunțării manifestărilor de corupție de către agenții publici, precum și asigurarea protecției lor împotriva răzbunărilor; d) identificarea și înlăturarea riscurilor de corupție în cadrul entităților publice; e) sancționarea lipsei de integritate publică prin responsabilizarea agenților publici pentru manifestări de corupție, pe de o parte și a conducătorilor entităților publice pentru lipsa de integritate instituțională și profesională, pe de altă parte. <p>Legea nouă aduce cu sine un sistem de principii (care lipsesc cu precădere din conținutul Legii nr.90/2008), printre care se numără:</p> <ul style="list-style-type: none"> - principiul priorității interesului public asupra intereselor private; - principiul responsabilizării entităților publice pentru cultivarea și consolidarea climatului de integritate instituțională, precum și de sancționare a lipsei de integritate profesională; - principiul responsabilizării agenților anticorupție de evaluarea, monitorizarea și sancționarea lipsei de integritate instituțională; - principiul echilibrării juste dintre drepturile omului ale persoanelor exponente ale interesului public, chiar dacă acestea nu cunosc despre atingerea drepturilor lor prin manifestările de corupție ale agenților publici, pe de o parte, și drepturile omului ale agenților publici care admit incidente de integritate, pe de altă parte; - aplicarea măsurilor de cultivare a integrității publice și de prevenire a apariției manifestărilor de corupție înainte de sancționarea lor; - toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice și inevitabilitatea sancționării legale a lipsei de integritate publică; - prezumția integrității profesionale a agenților publici și a integrității instituționale a entităților publice; - prezumția bunei-credințe a subiecților legii în procesul de realizare a prevederilor ei. <p>Celelalte norme ale proiectului consacră și reglementează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - subiecții legii; - modalitățile de cultivare a integrității în sectorul public;
--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - măsurile de asigurare a integrității politice; - transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale; - măsurile de asigurare a integrității instituționale; - angajarea și promovarea agenților publici în bază de merit și integritate profesională; - respectarea regimului de incompatibilități, restricții în ierarhie și limitări a publicității; - respectarea regimului declarării averilor și intereselor personale; - identificarea și tratarea conflictelor de interese; - evitarea favoritismului; - respectarea regimului cadourilor; - denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare; - denunțarea manifestărilor de corupție și protecția avertizorilor de integritate; - asigurarea transparenței în procesul decizional; - asigurarea accesului la informații de interes public; - gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile; - respectarea normelor de etică și deontologie profesională; - garanțiile pentru executarea atribuțiilor de serviciu; - respectarea regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea în sectorul privat al agenților publici; - măsurile de control a integrității în sectorul public; - înlăturarea riscurilor de corupție în procesul de elaborare a proiectelor; - managementul riscurilor instituționale de corupție; - expertiza anticorupție; - evaluarea riscurilor de corupție; - testarea integrității profesionale; - cazierul de integritate profesională; - controlul averilor și intereselor personale, conflictelor de interese, a incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor; - verificarea candidaților și titularilor la funcții publice; factorii de risc, persoanele supuse verificării, organul de verificare și obligația de informare; - inițierea verificării și procedura de verificare; - măsuri de consolidare a integrității în sectorul public; - planul de integritate instituțională;
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> - reacționarea la incidentele de integritate; - educarea integrității instituționale; - răspunderea pentru lipsa integrității publice; - sancționarea actelor de corupție; - sancționarea actelor conexe corupției; - sancționarea faptelor de comportament corupțional; - înlăturarea consecințelor actelor de corupție; - responsabilitatea și repararea prejudiciului; - autoritatea publică responsabilă de control asupra implementării legii; - autoritatea abilitată cu executarea legii; - alte organe și persoane abilitate cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției; - dispoziții finale și tranzitorii. <p>Noile reglementări sunt de natură să perfecționeze cadrul național anticorupție și integritate și să înlătore incoerențele relevate în acest domeniu în cadrul procesului de aplicare a Legii nr.90/2008.</p>
--	--	---

4. Modificări operate în actul normativ

Nr. d./o.	Modificările operate	Efectele
1.	<p>Legea nr. 245/02.12.2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative a optimizat și perfecționat conținutul Legii nr.90/2008.</p>	<p>La art.2 a fost extinsă noțiunea de corupție, necesitatea fiind determinată de ajustarea noțiunii respective la prevederile Convenției civile privind corupția. Trebuie de subliniat că raza de acțiune a conceptului de corupție prevăzut de Convenția civilă este relativ mare, ceea ce corespunde în totalitate obiectivelor Convenției și prezintă avantajul încadrării în aceasta a actelor sau faptelor de corupție reglementate de dreptul intern.</p> <p>Modificările aduse art. 4 urmăresc extinderea sferei subiectului activ al actelor de corupție sau a faptelor de comportament corupțional la unele categorii de persoane prevăzute în Convenția ONU împotriva corupției și Convenția penală privind corupția. Cadrul normativ nou a permis abordarea unitară a activității de prevenire și combatere a actelor de corupție și a celor conexe acestora, excluzându-se riscurile de interpretare subiectivă și înlăturarea unei lacune de reglementare. Astfel ca subiect al actelor de corupție vor fi atât funcționarii publici, cât și persoanele care dețin funcții publice și alte persoane ce prestează servicii publice. De asemenea, prin introducerea ca subiect al actelor de</p>

	<p>corupție sau a faptelor de comportament corupțional a „persoanelor publice străine”, ce cuprinde noțiunile de „agent public străin” și „funcționar al organizației publice internaționale” utilizate în Convenția ONU împotriva corupției și a protocolului adițional al Convenției penale împotriva corupției.</p> <p>Excluderea lit.k) de la art.15 se datorează faptului că încălcarea normelor stabilite de codurile deontologice și a altor norme similare (etică, conduită profesională etc.) nu pot fi considerate fapte de comportament corupțional, deoarece acestea sunt calificate ca abateri disciplinare sunt reglementate de Codul muncii sau de alte acte normative speciale.</p> <p>În ceea ce privește excluderea de la art.16 alin.(2) lit.f) menționăm că aceasta se datorează extinderii sferei subiectelor pasibile de a fi trase la răspundere penală pentru comiterea faptelor incriminate la art.324 al Codului Penal. Astfel, acțiunile infracționale descrise la art.330 Codul penal cad sub incidența normei cuprinse în art.324 care include în sine toate categoriile de angajați dintr-o instituție publică.</p> <p>Completările de la art.16 alin.(3) se datorează faptului completării Codului penal cu componentele respective de infracțiuni, precum și în efortul de implementare a standardelor internaționale anticorupție și recomandărilor GRECO. De asemenea, semnalăm că art.16 alin.(4) a fost exclus deoarece aceste prevederi sunt norme de drept penal, iar potrivit art.1 alin.(1) din Codul penal „Prezentul cod este unica lege penală a Republicii Moldova”, ceea ce semnifică că doar în cadrul acestuia pot fi prevăzute cazurile de eliberare de răspundere penală.</p> <p>Dat fiind faptul că reglementările actuale pun accentul doar pe protecția martorilor și a altor participanți la procesul penal, fără a menționa în nici un fel protecția persoanelor care comunică informații, în special în cazul persoanelor cu o funcție publică, se impune cu strictețe necesitatea completării art.21 lit.e) cu sintagma „precum și altor persoane care aduc la cunoștința persoanelor competente, inclusiv a superiorilor despre posibila săvârșire a actelor de corupție, actelor conexe acestora sau a faptelor de comportament corupțional”. De altfel, acest aspect se conține și în recomandările GRECO adresate Republicii Moldova ca rezultat al ciclului II de evaluare.</p> <p>Referitor la introducerea art.23¹ reglementările acestuia sunt în concordanță cu prevederile Convenției civile privind corupția, în special în ceea ce privește implementarea art.3-5 ale acesteia, ce prevede compensarea prejudiciului suferit de către o persoană drept rezultat al comiterii unor acte de corupție. Menționăm faptul că conceptul de prejudiciu utilizat în proiect este în deplină concordanță cu prevederile art.14 al Codului civil nr.1107/2002. Existența acestor norme permite tuturor persoanelor care au suferit un prejudiciu, rezultat dintr-un act de corupție, să-și apere drepturile și interesele, inclusiv oferind posibilitatea de a obține despăgubiri, - ceea ce într-un final sporește încrederea</p>
--	---

		populației în semnalarea actelor de corupție sau a faptelor susceptibile de a fi considerate asemenea infracțiuni, precum și a altor încălcări de legislație comise atât de către persoanele publice, cât și de reprezentanții sectorului privat. Semnalăm că, dreptul la repararea prejudiciului se realizează în conformitate cu normele Codului civil.
2.	Prin Legea nr.277/27.12.2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative au fost aduse modificări textului art.17 și 18 din Legea nr.90/2008.	<p>La art.17 a fost introdusă litera e¹) cu următorul cuprins: „e¹) neasigurarea de către persoanele sau organele competente a măsurilor de protecție stabilite de lege pentru funcționarul public care informează cu bună-credință despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional, despre nerespectarea regulilor privind declararea veniturilor și a proprietății și despre încălcarea obligațiilor legale privind conflictul de interese;”.</p> <p>De asemenea, a fost introdusă următoarea formulă textuală pentru art.18: „Articolul 18. Informarea cu bună-credință despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional, despre nerespectarea regulilor privind declararea veniturilor și a proprietății și despre încălcarea obligațiilor legale privind conflictul de interese</p> <p>(1) Funcționarul public care a aflat despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional, despre nerespectarea regulilor privind declararea veniturilor și a proprietății și despre încălcarea obligațiilor legale privind conflictul de interese este obligat să informeze cu bună-credință despre aceasta, în formă verbală sau scrisă, conducătorul ierarhic superior, structura specializată, conducătorul autorității sau al instituției publice, autoritatea abilitată cu controlul veridicității informațiilor din declarațiile de interese personale, organul de urmărire penală, procurorul, organizațiile neguvernamentale și mass-media.</p> <p>(2) Funcționarul public care informează cu bună-credință despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional, despre nerespectarea regulilor privind declararea veniturilor și a proprietății și despre încălcarea obligațiilor legale privind conflictul de interese beneficiază de măsurile stabilite de Legea nr.25-XVI din 22 februarie 2008 privind Codul de conduită a funcționarului public, necesare pentru a asigura protecția sa.”</p>
3.	Centrul Național Anticorupție a elaborat proiectul legii pentru asigurarea integrității în sectorul public.	Proiectul Legii pentru asigurarea integrității în sectorul public reglementează dezvoltarea integrității în sectorul public în Republica Moldova prin mecanisme politice, instituționale și profesionale, fixând responsabilitățile entităților publice și a agențiilor anticorupție pentru cultivarea, consolidarea și controlul integrității publice în cadrul entităților publice, precum și prin sancționarea lipsei de integritate în sectorul public. <i>Scopul legii</i> constă în cultivarea integrității publice și a

		<p>climatului de toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice din Republica Moldova prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) cultivarea încrederii societății că entitățile și agenții publici își îndeplinesc misiunea în conformitate cu interesul public; b) reglementarea măsurilor obligatorii de asigurare și consolidare a integrității instituționale și profesionale; c) încurajarea denunțării manifestărilor de corupție de către agenții publici, precum și asigurarea protecției lor împotriva răzbunărilor; d) identificarea și înlăturarea riscurilor de corupție în cadrul entităților publice; e) sancționarea lipsei de integritate publică prin responsabilizarea agenților publici pentru manifestări de corupție, pe de o parte și a conducătorilor entităților publice pentru lipsa de integritate instituțională și profesională, pe de altă parte. <p>Legea nouă aduce cu sine un sistem de principii (care lipsesc cu precădere din conținutul Legii nr.90/2008), printre care se numără:</p> <ul style="list-style-type: none"> - principiul priorității interesului public asupra intereselor private; - principiul responsabilizării entităților publice pentru cultivarea și consolidarea climatului de integritate instituțională, precum și de sancționare a lipsei de integritate profesională; - principiul responsabilizării agenților anticorupție de evaluarea, monitorizarea și sancționarea lipsei de integritate instituțională; - principiul echilibrării juste dintre drepturile omului ale persoanelor exponente ale interesului public, chiar dacă acestea nu cunosc despre atingerea drepturilor lor prin manifestările de corupție ale agenților publici, pe de o parte, și drepturile omului ale agenților publici care admit incidente de integritate, pe de altă parte; - aplicarea măsurilor de cultivare a integrității publice și de prevenire a apariției manifestărilor de corupție înainte de sancționarea lor; - toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice și inevitabilitatea sancționării legale a lipsei de integritate publică; - prezumția integrității profesionale a agenților publici și a integrității instituționale a entităților publice; - prezumția bunei-credințe a subiecților legii în procesul de realizare a prevederilor ei. <p>Celelalte norme ale proiectului consacră și reglementează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - subiecții legii; - modalitățile de cultivare a integrității în sectorul public; - măsurile de asigurare a integrității politice;
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> - transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale; - măsurile de asigurare a integrității instituționale; - angajarea și promovarea agenților publici în bază de merit și integritate profesională; - respectarea regimului de incompatibilități, restricții în ierarhie și limitări a publicității; - respectarea regimului declarării averilor și intereselor personale; - identificarea și tratarea conflictelor de interese; - evitarea favoritismului; - respectarea regimului cadourilor; - denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare; - denunțarea manifestărilor de corupție și protecția avertizorilor de integritate; - asigurarea transparenței în procesul decizional; - asigurarea accesului la informații de interes public; - gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile; - respectarea normelor de etică și deontologie profesională; - garanțiile pentru executarea atribuțiilor de serviciu; - respectarea regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea în sectorul privat al agenților publici; - măsurile de control a integrității în sectorul public; - înlăturarea riscurilor de corupție în procesul de elaborare a proiectelor; - managementul riscurilor instituționale de corupție; - expertiza anticorupție; - evaluarea riscurilor de corupție; - testarea integrității profesionale; - cazierul de integritate profesională; - controlul averilor și intereselor personale, conflictelor de interese, a incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor; - verificarea candidaților și titularilor la funcții publice; factorii de risc, persoanele supuse verificării, organul de verificare și obligația de informare; - inițierea verificării și procedura de verificare; - măsuri de consolidare a integrității în sectorul public; - planul de integritate instituțională; - reacționarea la incidentele de integritate;
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - educarea integrității instituționale; - răspunderea pentru lipsa integrității publice; - sancționarea actelor de corupție; - sancționarea actelor conexe corupției; - sancționarea faptelor de comportament corupțional; - înlăturarea consecințelor actelor de corupție; - responsabilitatea și repararea prejudiciului; - autoritatea publică responsabilă de control asupra implementării legii; - autoritatea abilitată cu executarea legii; - alte organe și persoane abilitate cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției; - dispoziții finale și tranzitorii. <p>Noile reglementări sunt de natură să perfecționeze cadrul național anticorupție și integritate și să înlătore incoerențele relevate în acest domeniu în cadrul procesului de aplicare a Legii nr.90/2008.</p>
--	--	--

5. Gradul de punere în aplicare a cadrului juridic secundar

Nr. d./o.	Autoritatea/Instituția	Actele normative și departamentale elaborate/adoptate
1.	Centrul Național Anticorupție	<ul style="list-style-type: none"> - Hotărârea Guvernului nr.906/28.07.2008 cu privire la aprobarea Metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție în instituțiile publice //Monitorul Oficial 152-153/935, 12.08.2008; - Hotărârea Guvernului nr.1210/29.10.2008 cu privire la Consiliul Civil privind monitorizarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției //Monitorul Oficial 197/1221, 04.11.2008; - Hotărârea Guvernului nr.1341/28.11.2008 privind constituirea Consiliului de coordonare a activității de prevenire și combatere a criminalității și corupției, precum și aprobarea Regulamentului de activitate și a componenței nominale a acestuia //Monitorul Oficial 215-217/1355, 05.12.2008; - Hotărârea Guvernului nr.1461/19.12.2008 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de semnalare și monitorizare a nivelului corupției în autoritățile publice //Monitorul Oficial 237-240/1479, 31.12.2008; - Hotărârea Guvernului nr.709/10.09.2013 cu privire la aprobarea proiectului de hotărâre a Parlamentului pentru aprobarea Regulamentului privind sistemul liniilor telefonice

		<p>anticorupție//<i>Monitorul Oficial</i> 198-204/810, din 13.09.2013;</p> <p>- Hotărârea Guvernului nr.894/12.11.2013 cu privire la organizarea și funcționarea ghișeului unic în domeniul autorizării de mediu pentru folosința specială a apei//<i>Monitorul Oficial</i> 262-267/1010, din 22.11.2013;</p> <p>- Hotărârea Guvernului nr.106/11.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional automatizat „Registrul funcțiilor publice și al funcționarilor publici”//<i>Monitorul Oficial</i> 35-41/121, din 14.02.2014;</p> <p>- Hotărârea Guvernului nr.767/19.09.2014 pentru implementarea Legii nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale//<i>Monitorul Oficial</i> 325-332/945, din 31.10.2014.</p>
2.	Curtea de Conturi	<p>- Codul etic (Hotărârea CCRM nr.50 din 29.07.2013);</p> <p>- Regulamentul cu privire la evidența, păstrarea, utilizarea și răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol (Hotărârea CCRM nr.24 din 16.05.2014);</p> <p>- Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare (Hotărârea CCRM nr.52 din 17.11.2014);</p> <p>- Regulamentul privind avertizorii de integritate (Hotărârea CCRM nr.19 din 01.04.2014).</p>
3.	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	<p>- Ordinul ministrului nr.45 din 13.03.2014 privind crearea liniei telefonice anticorupție cu desemnarea responsabililor și aprobarea Registrului riscurilor subdiviziunilor structurale;</p> <p>- Ordinul ministrului nr.249 din 10.12.2014 privind instituirea comisiei de evidență și evaluare a cadourilor și aprobarea Registrului de evidență a cadourilor.</p>
4.	Ministerul Finanțelor , inclusiv autoritățile administrative subordonate – Serviciul Vamal, Serviciul Fiscal de Stat, Inspekția Financiară, Agenția Achiziții Publice	<p>Au elaborat și emis mai multe acte departamentale în scopul prevenirii corupției, fiind stabilite mecanisme mai clare de aplicare a legii sus-menționate.</p>
5.	Serviciul de Informații și Securitate	<p>A fost elaborat propriul cadru normativ departamental anticorupție cu privire la avertizorii de integritate și evidența cazurilor de influență necorespunzătoare, instituirea liniei specializate anticorupție, inițierea testării integrității profesionale a ofițerilor Serviciului.</p>
6.	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor	<p>Prin acte departamentale a introdus Registrul riscurilor, Registrul de evidență a apelurilor la linia telefonică instituțională pentru informare, Registrul intern privind avertizorii de integritate.</p>

7.	Ministerului Apărării	Ministerului Apărării în domeniul prevenirii și combaterii corupției a adoptat un șir de ordine, printre care: „Cu privire la punerea în aplicare a unor prevederi din domeniul combaterii riscului corupțional”, „Despre aprobarea Regulamentului privind avertizorii de integritate în Armata Națională”, „Despre aprobarea Regulamentului privind funcționarea liniilor telefonice anticorupție ale Ministerului Apărării”, „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare în Armata Națională”, „Cu privire la aprobarea Planului de integritate al Ministerului Apărării pentru anii 2015-2016”.
8.	Ministerului Justiției	Regulamentului intern al Ministerului Justiției cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare a fost aprobat prin Ordinul MJ nr. 505 din 28 noiembrie 2014. Aprobarea Registrului de evidență a conflictelor de interese raportate de către angajații ministerului, prin Ordinul nr. 52 din 23 februarie 2015. Regulamentul intern privind avertizorii de integritate al Ministerului Justiției, aprobat prin Ordinul nr. 478 din 6 noiembrie 2014.
9.	Serviciul de Stare Civilă	În cadrul Serviciului de Stare Civilă din cadrul Ministerului Justiției a fost elaborat Planul de integritate a fost elaborat și aprobat prin semnătura Directorului SSC la 29 ianuarie 2014 în scopul prevenirii și combaterea corupției în cadrul Serviciului Stare Civilă. Responsabilitatea monitorizării implementărilor acțiunilor stabilite precum și pentru asigurarea unui control intern asupra respectării de către angajații Serviciului Stare Civilă, a cerințelor legislației pentru prevenirea actelor de corupție și a comportamentului corupțional este pusă în sarcina unei persoane desemnate prin Ordinul directorului SSC nr. 58 din 16 iulie 2013.
10.	Departamentul Instituțiilor Penitenciare	Ordinul Directorului DIP nr.162 din 27.05.2014, a fost instituit grupul de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul sistemului penitenciar.
11.	Consiliul Superior al Magistraturii	În cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a fost elaborat proiectul noului Cod deontologic al judecătorului și au fost aprobate: Regulamentul privind avertizorii de integritate, Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare, Regulamentul privind modul de distribuire aleatorie a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești.

6. Consecvența și coerența actului normativ

Nr. d./o.	Actul normativ	Deficiențe/contradicții cu cadrul normativ/probleme de implementare și soluțiile (posibile) acestora
-----------	----------------	--

1.	Hotărârea Curții Constituționale nr.7 din 16.04.2015 prin care au fost declarate neconstituționale art.2 lit.b) și d), art.9 alin.(5), art.10 alin.(2)-(3), art.11 alin.(1)-(2) și (4), art.12 alin.(3)-(6), o parte a art.14 alin.(3), art.16 alin.(2) ale Legii nr.325/2013 cu privire la testarea integrității profesionale.	<p>Hotărârea Curții Constituționale a generat o reacție în lanț de diminuare a procesului de testare a integrității profesionale, cu implicații nefaste directe asupra efectivității și procesului de implementarea a Legii nr.90/2008.</p> <p>Pentru prevenirea și combaterea actelor de corupție și celor conexe este necesară perfecționarea mecanismului de constatare a fenomenelor de acest gen. Este necesară o delimitare clară între Codul penal și Codul contravențional cu delimitarea clară a formelor de răspundere pentru acestea – penală, contravențională, și chiar cu delimitările necesare pentru răspunderea disciplinară și civilă (ultima survenind pentru recuperarea prejudiciului survenit în urma comiterii actului de corupție sau celor conexe).</p>
2.	Prevederile Legii nr.90/2008 privind prevenirea și combaterea corupției.	<p>De asemenea, în cea ce privește subiecții asupra cărora se răsfrâng reglementările, există un șir de neconcordanțe între prevederile Legii nr.90/2008 și prevederile următoarelor acte legislative/normative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea nr.16 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese; - Legii nr.1264 din 19.07.2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere; - Hotărârea Guvernului nr.134 din 22.02.2013 privind stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol și aprobarea Regulamentului cu privire la evidența, evaluarea, păstrarea, utilizarea și răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol.
3.	Prevederile Legii nr.90/2008 privind prevenirea și combaterea corupției.	<p>De asemenea, mai multe autorități publice semnaleză asupra unui aspect contradictoriu al Legii nr.90/2008 – subiecții stabiliți la art.11 lit.a) nu se includ în categoria subiecților actelor de corupție sau ai faptelor de comportament corupțional enumerați la art.4 al Legii nr.90/2008. De altfel, art.11 lit.a) lărgeste cercul de subiecți față de care sunt aplicabile prevederile prezentei legi.</p>

7. Neutralitatea actului normativ

Analiza neutralității Legii nr.90/2008 s-a efectuat prin prisma măsurilor de prevenire a corupției stabilite prin lege atât pentru autoritățile publice și funcționarii publici, cât și pentru persoanele juridice de drept privat.

Nr. d./o.	Sectorul Public	Sectorul Privat
	<p>Prevenirea corupției cu implicarea sectorului public urmează să asigure:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) stabilirea regulilor de conduită în raport cu specificul activității fiecărei categorii de funcționari publici; b) respectarea regulilor deontologice în cadrul autorităților publice prin aplicarea măsurilor disciplinare și de altă natură persoanelor care încalcă normele instituite; c) cunoașterea și respectarea cu strictețe a actelor normative care reglementează activitatea funcționarului public; d) aprobarea de măsuri care ar înlesni semnalarea de către funcționarii publici a actelor de corupție de care au luat cunoștință în exercițiul funcției. 	<p>Prevenirea corupției cu implicarea sectorului privat urmează să asigure:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) reducerea dependenței întreprinzătorilor de presiunea administrativă la eliberarea de licențe, autorizații, permise; b) promovarea cooperării între subdiviziunile de investigație operativă și persoanele juridice de drept privat; c) ridicarea responsabilității persoanelor juridice de drept privat pentru desfășurarea corectă, onorabilă și adecvată a activității întreprinzătorilor, astfel încât aceștia să preîntâmpine conflictele de interese și să încurajeze aplicarea bunelor practici comerciale între întreprinderi, precum și în relațiile lor contractuale cu statul; d) stabilirea unor norme eficiente în domeniul contabilității și auditului în vederea prevenirii corupției prin excluderea posibilității de ținere a unei evidențe contabile neveridice, de înregistrare a unor cheltuieli inexistente, de utilizare a unor acte false, de distrugere intenționată a evidenței contabile etc.

Reieșind din cele reflectate și din faptul că obiecții și propuneri din partea sectorului privat sau asociativ, în cadrul procesului de monitorizare a Legii nr.90/2008 nu au parvenit, considerăm că prevederile acesteia asigură proporționalitatea dintre interesele publice și cele private. Actul de referință are drept scop să respecte principiul echității dintre interesele societății și drepturile agenților economici, să stabilească condițiile și cerințele speciale de prevenire și combatere a corupției, atât pentru sectorul public, cât și pentru sectorul privat.

8. Stabilitatea și predictibilitatea actului normativ

Nr. d./o.		
1.	Frecvența revizuirii actului	<ul style="list-style-type: none"> - prin Legea nr. 245/02.12.2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative și, - prin Legea nr.277/27.12.2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative.
2.	Cum a fost afectat scopul actului după modificare și completare.	<p>În ambele cazuri gradul de revizuire și modificare a Legii nr.90/2008 a fost unul superficial, care nu a perfecționat suficient de mult mecanismul național de prevenire și combatere a corupției.</p> <p>Trenarea și stagnarea luptei contra fenomenului corupției, dinamica în creștere a acestui fenomen și percepția extrem de negativă a societății față de complexul de măsuri întreprinse de autorități pentru prevenirea și combaterea corupției ne determină să susținem necesitatea adoptării unei noi legi a integrității în sectorul public.</p>

9. Eficiența actului normativ

Nr. d./o.		
1.	Eficiența actului	<p>Eficiența Legii nr.90/2008, analizată prin prisma cheltuielilor suportate de autoritățile publice și rezultatele modeste obținute ne determină să afirmăm un raport strict satisfăcător. Majoritatea absolută a autorităților sunt de părerea că numărul mic de angajați și volumul mare de muncă nu le permite să obțină rezultate mai bune. Rezultatele sunt justificate prin insuficiența ori lipsa de mijloace financiare care le-au revenit de la bugetul de stat, conform prevederilor Legii nr.181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală.</p>
	Propuneri pentru optimizarea cheltuielilor în scopul implementării actului	<p>O problemă generală relatată de mai multe autorități ține de fluctuația cadrelor. Funcționarii/angajații entităților publice care deja sunt familiarizați cu cerințele și rigorile serviciului, cu standardele și normele anticorupție părăsesc subdiviziunile din diverse motive (promovare sau</p>

		<p>abandon) iar locul acestora este luat de alții care nu sunt la fel de bine familiarizați și pregătiți în domeniul anticorupție. Există necesități (inclusiv materiale) în perpetuarea instruirii anticorupție a angajaților/salariaților.</p> <p>Alte autorități (precum CNI, SIS) afirmă direct că prevederile Legii nr.90/2008 nu sunt eficiente, că lipsesc resursele financiare pentru realizarea în practică a prevederilor Legii nr.16/2008 cu privire la conflictul de interese și a Legii nr.1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere, care completează și contribuie la realizarea prevederilor Legii nr.90/2008. Reprezentanții CNI semnalează salarizarea efectiv redusă în raport cu alți actori ai proceselor anticorupție.</p> <p>Curtea de Conturi abordează acest aspect mai amplu, susținând că pentru atingerea obiectivului de prevenire și combatere a corupției este necesar un nivel adecvat de retribuire a muncii în domeniul public, precum și un grad sporit de activism din partea societății și un nivel înalt de bunăstare ca rezultat al dezvoltării economice a țării.</p> <p>În altă ordine de idei, SIS consideră că reieșind din faptul că formele de săvârșire a actelor de corupție sau a celor conexe sunt într-o dinamică continuă, este necesară și identificarea unor resurse financiare pe măsură, chiar din contul rezultatelor activității anticorupție desfășurate.</p>
--	--	--

Modul de consultanță

Opinia sectorului public	Opinia Sectorului privat
<p>În cadrul procesului de monitorizare a implementării Legii nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției au fost consultate 29 de autorități, entități și instituții publice interesate, dintre acestea, 25 au îndeplinit și remis chestionarul oferit de Centru, și anume:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, 2. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, 3. Ministerul Finanțelor, 4. Ministerul Justiției, 5. Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, 	<p>Deși avizul asupra elaborării raportului de monitorizare a procesului de implementare Legii nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției a fost postat pe portalul informațional www.particip.gov.md, din partea societății civile nu au parvenit careva opinii și propuneri. De asemenea, pe pagina web oficială a Centrului Național Anticorupție (www.cna.md), unde au fost plasate anunțul și chestionarul de monitorizare, careva opinii, propuneri sau recomandări din partea persoanelor interesate nu au parvenit.</p>

<p>6. Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, 7. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, 8. Ministerul Afacerilor Interne, 9. Ministerul Mediului, 10. Ministerul Apărării, 11. Ministerul Sănătății, 12. Ministerul Economiei, 13. Ministerul Tineretului și Sportului, 14. Agenția “Moldsilva”, 15. Serviciul Vamal, 16. Agenția Relații Funciare și Cadastru, 17. Agenția Turismului, 18. Biroul Național de Statistică, 19. Comisia Națională de Integritate, 20. Curtea de Conturi, 21. Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, 22. Serviciul de Informații și Securitate, 23. Consiliul Superior al Magistraturii, 24. Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, 25. Ministerul Culturii.</p> <p>La solicitarea CNA n-au răspuns următoarele entități publice interesate:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ministerul Educației, 2. Biroul Relații Interetnice, 3. Procuratura Generală, 4. Comisia Electorală Centrală. <p>Dintre chestionarele îndeplinite de către entitățile enumerate în cadrul unora au fost deduse disfuncții ale cadrului normativ și ale procesului de implementare a Legii nr.90/2008, precum și unele propuneri de optimizare pe care le-am inclus în tabelul de mai jos.</p>	
---	--

Nr.	Autoritatea	Obiecții și propuneri	Răspunsul Centrului
-----	-------------	-----------------------	---------------------

	publică		
1.	Ministerul Afacerilor Interne	<p>Legea nr.90/2008 conține norme nefuncționale/inaplicabile referitoare la: transparența și publicitatea informațiilor privind procedurile de achiziții; aplicarea normelor eficiente de contabilitate, audit intern și de control; utilizarea legală și conform destinației a patrimoniului public; declararea veniturilor și a proprietăților de către toate persoanele fizice și juridice.</p> <p>La art.14 (Alte organe și persoane abilitate cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției) ar fi binevenită instituirea unui organ ierarhic de control cu atribuții funcționale în vederea supravegherii procesului de urmărire penală a infracțiunilor de corupție începând cu faza urmăririi penale, judecată și până la executarea hotărârilor judecătorești, astfel încât să fie atins scopul urmăririi penale.</p> <p>La art.19, introducerea alin.(3) cu următorul conținut: „asigurarea unor salarii proporționale responsabilităților angajaților autorităților antrenate nemijlocit în procesul de prevenire și combatere a corupției”.</p> <p>La art.21 lit.a) modificarea sintagmei „măsurilor operative de investigație” cu sintagma „măsurile speciale de investigații”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Respectivele propuneri au fost luate în considerare la elaborarea concluziilor și recomandărilor finale.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Propunerile privind fortificarea sectorului anticorupție și crearea instanțelor judecătorești specializate anticorupție depășesc cadrul normativ de monitorizare a Legii nr.90/2008 și sunt adresate Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Propunerea a fost luată în considerare la elaborarea concluziilor și recomandărilor finale.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Propunerea se regăsește la pct.1 al Recomandărilor finale.</p>
2.	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	Trebuie elaborată și adoptată o nouă Strategie națională anticorupție. Urmează a fi preluată practica statelor membre UE, în special a României.	<p>Se acceptă.</p> <p>Respectivele propuneri au un grad sporit de generalitate, dar se înscriu în cadrul propunerii de elaborare a unei noi legi privind asigurarea integrității în sectorul public.</p>
3.	Ministerul	Prevederile Legii nr.90/2008 nu beneficiază de o aplicare	Mențiunea nu constituie o propunere.

	Transporturi lor și Infrastructur ii Drumurilor	practică uniformă, procesul de implementare fiind condiționat de factorul politic și de subiecții implicați în actele de corupție sau conexe.	
4.	Ministerul Justiției	<p>Se dublează prevederile art.7 din Legea nr.90/2008 cu Regulamentul cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobat prin.</p> <p>Subiecții stabiliți la art.11 lit.a) nu se includ în categoria subiecților actelor de corupție sau ai faptelor de comportament corupțional enumerați la art.4 din Legea nr.90/2008. De altfel norma art.11 lit.a) lărgeste cercul de subiecți față de care sunt aplicate prevederile Legii nr.90/2008.</p> <p>Se recomandă înaintarea unor soluții legislative în scopul ordonării și concretizării normelor care se referă la prevenirea și combaterea corupției, pentru a oferi o distincție mai clară dintre competențele autorităților care dispun de competențe în acest domeniu, precum și stabilirea concretă a organelor centrale de specialitate ale administrației publice și autorităților administrației publice locale, care exercită atribuții de prevenire și de combatere a corupției prin realizarea politicilor și practicilor în domeniu.</p>	<p>Nu se acceptă. Hotărârea de Guvern nr.977/2006 privind expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative este cadrul normativ secundar care pune în aplicare prevederile Legea nr.90/2008 în cea ce privește expertiza anticorupție.</p> <p>Nu se acceptă. Nu se constată nici o contradicție internă. Prevederile art.11 lit.a) urmăresc scopul prevenirii legalizării veniturilor obținute ilicit, și deci se răsfrâng asupra tuturor subiecților – persoane fizice și juridice. Prevederile art.4 enumeră categoriile de persoane care pot fi subiecți ai actelor de corupție și comportament corupțional. Se acceptă. Respectivele propuneri au un grad sporit de generalitate, dar se înscriu în cadrul propunerii de elaborare a unei noi legi privind asigurarea integrității în sectorul public.</p> <p>Nu se acceptă. Mențiuni exprese privind modul de consultare și rezultatele consultării cu societatea civilă a procesului de</p>

		Se recomandă transparentizarea mecanismului de monitorizare a implementării legislației anticorupție.	implementare a prevederilor Legii nr.90/2008, se regăsesc în Raportul de monitorizare la finalul prezentului capitol.
5.	Ministerul Finanțelor	Revizuirea și completarea noțiunilor noi din domeniul combaterii corupției. Indicarea detaliată a organelor abilitate cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției, cu indicarea competențelor.	Se acceptă. Respectivele propuneri pot fi luate în considerare la elaborarea proiectului legii privind sistemul de integritate în sectorul public.
6.	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Incapacitatea autorităților administrației publice centrale de a identifica încălcări la depunerea declarațiilor.	Mențiunea nu constituie o propunere.
7.	Ministerul Afacerilor Externe și Integrității Europene	Legea nr.90/2008 limitează dreptul persoanelor de a solicita recuperarea prejudiciului doar în condițiile Codului civil, fără a face referire la posibilitatea pornirii unei acțiuni civile în condițiile reglementate de Codul de procedură penală. Legea a neglijat faptul că Codul contravențional, la fel, garantează victimei dreptul la repararea prejudiciului și a cheltuielilor suportate în procesul contravențional în ordinea procedurii civile, cu excepția cazurilor când nu există divergențe asupra întinderii acestora.	Se acceptă. La pct.2 al Recomandărilor, ca o propunere <i>de lege ferenda</i> , în art.23/1 al Legii nr.90/2008 urmează să se facă precizarea că persoana are dreptul la repararea prejudiciului, inclusiv în condițiile stabilite de Codul de Procedură penală.
8.	Ministerul Economiei	Obiectivele Legii nr.90/2008 sunt percepute și îndeplinite la nivel formal. Este o aplicare și raportare formală. Deficiențe în cadrul procesului de verificare a veniturilor și proprietăților, precum și în procesul de aplicare a legii de către organele de drept.	Nu se acceptă. Mențiunea nu constituie o propunere.
9.	Ministerul Tineretului și Sportului	Insuficiență de resurse umane instruite (din motivul fluctuației cadrelor) și insuficiența resurselor financiare pentru planificarea cursurilor de instruire internă.	Nu se acceptă. Mențiunea nu constituie o propunere.
10.	Serviciul Vamal	Revizuirea și completarea normelor anticorupție. Indicarea detaliată a organelor abilitate cu atribuții în domeniul prevenirii	Se acceptă parțial. Propunerile privind fortificarea sectorului

		și combaterii corupției cu indicarea atribuțiilor de bază. Desfășurarea măsurilor de prevenire anticorupție.	anticorupție se vor regăsi în proiectul legii privind sistemul de integritate în sectorul public.
11.	Biroul Național de Statistică	Legea nr.90/2008 necesită a fi îmbunătățită prin prisma unor norme juridice întru instruirea societății civile în spiritul intoleranței față de manifestările fenomenului corupției și declarării actelor de corupție. Este necesară asigurarea unei independențe reale a organelor de drept implicate în investigarea nemijlocită a cazurilor de corupție.	Nu se acceptă. Mențiunea nu constituie o propunere.
12.	Curtea de Conturi	Considerăm oportună definirea și expunerea în art.2 din Legea nr.90/2008 a noțiunilor „corupere activă” și „corupere pasivă”.	Nu se acceptă. Respectivele noțiuni sunt consacrate în art.324 (Corupere pasivă) și art.325 (Corupere activă) ale Codului penal nr.985/2002.
13.	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Legea nr.90/2008 urmează a fi adus în concordanță cu prevederile tratatelor internaționale/actelor legislative naționale. În special, luând în considerare că CNA are acces și prelucrează date cu caracter personal în cadrul desfășurării activității de prevenire și combatere a corupției, considerăm necesar de a prevedea garanții privind respectarea principiilor de protecție a datelor cu caracter personal.	Nu se acceptă. Respectarea principiilor de protecție a datelor cu caracter personal, sunt stabilite prin art.5 și art.26 alin.(1) lit.e) a Legii nr.1104 cu privire la Centrul Național Anticorupție.
14.	Serviciul de Informații și Securitate	Sunt nefuncționale prevederile art.5 Garanțiile prevenirii corupției, art.6 Organizarea activității autorităților publice și a funcționarilor publici, art.7 Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului, evaluarea riscurilor instituționale de corupție, art.8 Sistemul de achiziții publice, modul de formare și de administrare a finanțelor publice, art.9 Participarea societății civile la prevenirea și combaterea corupției, accesul la informație în procesul decizional, art.10 Cooperarea între sectorul privat și autoritățile publice, art.11 Prevenirea legalizării venitorilor obținute ilicit, art.12 Procesul politic și procesul electoral. Reieșind din faptul că formele de săvârșire a actelor de	Se acceptă. Propunerile privind fortificarea sectorului anticorupție se vor regăsi în proiectul legii privind sistemul de integritate în sectorul public. Se acceptă. La pct.3 al Recomandări, a fost formulată propunerea identificării unor resurse financiare suplimentare care să contribuie la nivelul de pregătire a organelor cu atribuții în acest domeniu, la motivarea și integritatea

	corupție sau a celor conexe sunt într-o dinamică continuă, este necesar și identificarea unor resurse suplimentare pe măsură.	profesională acestora.
--	---	------------------------

Concluzii

Nr. d./o.	
1.	<p>Rapoartele asupra fenomenului corupției din Republica Moldova realizate în decursul anilor de către organismele internaționale, organizațiile non-guvernamentale dar și partenerii de dezvoltare, precum și constatarea situației reale în acest domeniu ne determină să afirmăm că bunele practici anticorupție nu sunt suficient instituționalizate la nivelul funcționării de zi cu zi a aparatului administrativ de stat, la nivelul îndeplinirii justiției, la nivelul realizării și aplicării legii de către organele de ocrotire a normelor de drept.</p> <p>Acest lucru face ca în permanență să fie necesare două abordări simultane, deopotrivă importante, în efortul anticorupție. Prima vizează construcția <i>normalității</i> prin instituirea de standarde și stabilirea de bune practici la nivelul administrației și a altor sectoare cheie, cum ar fi educația, sistemul sanitar, organele de menținere a ordinii publice, justiția. Această abordare cuprinde întreg spectrul de activități referitoare la prevenirea corupției, la crearea unei societăți care prețuiește integritatea, și care funcționează pe baza unor standarde de integritate recunoscute. Cealaltă abordare vizează <i>reprimarea comportamentelor deviate de la aceste standarde și norme</i>, și cuprinde activitățile de combatere a corupției propriu-zise, precum și completarea cadrului instituțional care să permită o activitate de combatere eficientă.</p>
2.	<p>Prevenirea și combaterea corupției este o activitate care necesită ajustare permanentă a cadrului legislativ-normativ în funcție de schimbările sociale. Prevederile Legii nr.90/2008 nu trebuie și nu pot avea caracter static, întrucât acestea necesită a fi ajustate în baza cerințelor sociale și instituționale care au evoluat semnificativ de mult în ultima perioadă. Din momentul adoptării Legii nr. 245/02.12.2011 și Legii nr.277/27.12.2011 care au „reactualizat” Legea nr.90/2008 la cerințele și realitățile anului 2011 au trecut aproape 4 ani. În acest răstimp au apărut noi forme de manifestare a fenomenului corupției, situația/percepția corupției în societate nu a fost suficient diminuată și am asistat cu stupefacție la anumite „rezultate” ale cadrului normativ anticorupție.</p>
3.	<p>Se recomandă înaintarea unor soluții legislative în scopul ordonării și concretizării normelor care se referă la prevenirea și combaterea corupției, pentru a oferi o distincție mai clară dintre competențele autorităților care dispun de competențe în acest domeniu, precum și stabilirea concretă a organelor centrale de specialitate ale administrației publice și autorităților administrației publice locale, care exercită atribuții de prevenire și de combatere a corupției prin realizarea politicilor și practicilor în domeniu.</p>

Recomandări

Nr.		
1.	<p>Măsuri de modificare și completare a actelor normative și aspectele ce trebuie îmbunătățite</p>	<p>1. În cazul în care, se renunță la ideea elaborării unei noi legi și se optează pentru păstrarea Legii nr.90/2008, la art.21 lit.a) este necesară modificarea sintagmei „măsurilor operative de investigație” cu sintagma „măsuri speciale de investigații”, în corespundere cu Legea nr.59/2012 privind activitatea specială de investigații.</p> <p>2. Ca o propunere <i>de lege ferenda</i>, în art.23/1 al Legii urmează să se facă precizarea că persoana are dreptul la repararea prejudiciului, inclusiv în condițiile stabilite de Codul de Procedură penală.</p>
2.	<p>Alte măsuri decât cele normative de asigurare a acțiunii juridice a actelor normative monitorizate</p>	<p>1. Având în vedere aspectele analizate în cadrul raportului de monitorizare al Legii nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției concluzionăm că este necesară o modificare/perfecționare radicală a cadrului național anticorupție cu elaborarea și adoptarea unei legi-cadru privind prevenirea și combaterea corupției.</p> <p>2. Având în vedere constatările asupra procesului de implementare a Legii nr.90/2008, sesizările și rapoartele instituțiilor și autorităților publice precum și percepția fenomenului corupției în societate, iar pe de altă parte, luând în considerare Hotărârea Curții Constituționale nr.7 din 16.04.2015 prin care au fost declarate neconstituționale art.2 lit.b) și d), art.9 alin.(5), art.10 alin.(2)-(3), art.11 alin.(1)-(2) și (4), art.12 alin.(3)-(6), o parte a art.14 alin.(3), art.16 alin.(2) ale Legii nr.325/2013 cu privire la testarea integrității profesionale, care a diminuat considerabil eficiența reglementărilor Legii nr.90/2008, CNA trebuie să depună eforturi pentru elaborarea unui nou proiect de lege, care să vine să perfecționeze mecanismul de combatere a actelor de corupție și celor conexe și de asigurare a integrității în sectorul public.</p> <p>Proiectul legii pentru asigurarea integrității în sectorul public urmează să reglementeze dezvoltarea conceptului integrității în sectorul public din Republica Moldova prin mecanisme politice, instituționale și profesionale, fixând responsabilitățile entităților publice și a agențiilor anticorupție pentru cultivarea, consolidarea și controlul integrității publice în cadrul entităților publice, precum și prin sancționarea lipsei de integritate în sectorul public. <i>Scopul legii</i> trebuie să constea în cultivarea integrității</p>

		<p>publice și a climatului de toleranță „zero” la corupție în cadrul entităților publice din Republica Moldova prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) cultivarea încrederii societății că entitățile și agenții publici își îndeplinesc misiunea în conformitate cu interesul public; b) reglementarea măsurilor obligatorii de asigurare și consolidare a integrității instituționale și profesionale; c) încurajarea denunțării manifestărilor de corupție de către agenții publici, precum și asigurarea protecției lor împotriva răzbunărilor; d) identificarea și înlăturarea riscurilor de corupție în cadrul entităților publice; e) sancționarea lipsei de integritate publică prin responsabilizarea agenților publici pentru manifestări de corupție, pe de o parte și a conducătorilor entităților publice pentru lipsa de integritate instituțională și profesională, pe de altă parte. <p>3. Reieșind din faptul că formele de săvârșire a actelor de corupție sau a celor conexe sunt într-o dinamică continuă, este necesară și identificarea unor resurse financiare suplimentare care să contribuie la nivelul de pregătire a organelor cu atribuții în acest domeniu, la motivarea și integritatea profesională acestora.</p> <p>4. Față de fragmentarea actuală, propunem „fluidizarea” procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției în autoritățile publice – în cadrul căreia activitatea de prevenire să debuteze cu expertiză anticorupție a actelor legislative/normative, cu campanii de educație civică anticorupție, cu interacțiune civilă în regim permanent, cu monitorizarea riscurilor de corupție în cadrul autorităților publice și întreprinderea măsurilor ce se impun de testare a integrității profesionale, cu declararea și soluționarea conflictelor de interese, declararea averilor, - iar aceste toate activități să se încadreze într-o lege cadru, lege care s-o înlocuiască pe Legea nr.90/2008 actuală.</p>
--	--	---